

Trendbreuk inflatie & de tarieven voor de openbaar apotheek

Alphega apotheek Zorgmakelaar

Auteurs

Arjen Schuitemaker

Rutger Wouters

Datum

07-06-2022

Versie

1.1

Inhoud

1. Management samenvatting	3
2. Inflatie.....	4
3. Loonontwikkeling openbare farmacie	6
4. Tariefontwikkeling openbare apotheek.....	8
5. Bijdrage kostenbesparingen in de zorg	13
6. Conclusie	14

1. Management samenvatting

Wij willen het volgende graag overbrengen.

1. De inflatie neemt sterk toe en zal naar verwachting de komende jaren hoog blijven;
2. De loonontwikkeling binnen de openbare farmacie is de afgelopen 10 jaar fors achter gebleven op de markt;
3. De openbare farmacie heeft een grote bijdrage geleverd aan de kostenbesparing in de zorg, middels het sturen naar goedkope geneesmiddelen en efficiencywinst in de apotheek.

Over het algemeen is de economische gedachte dat efficiencywinst leidt tot een hogere arbeidsproductiviteit en dat personeel daarvan mee profiteert door middel van een hogere salarisstijging dan de inflatie. Dat is in de openbare farmacie de afgelopen 10 jaar niet het geval geweest.

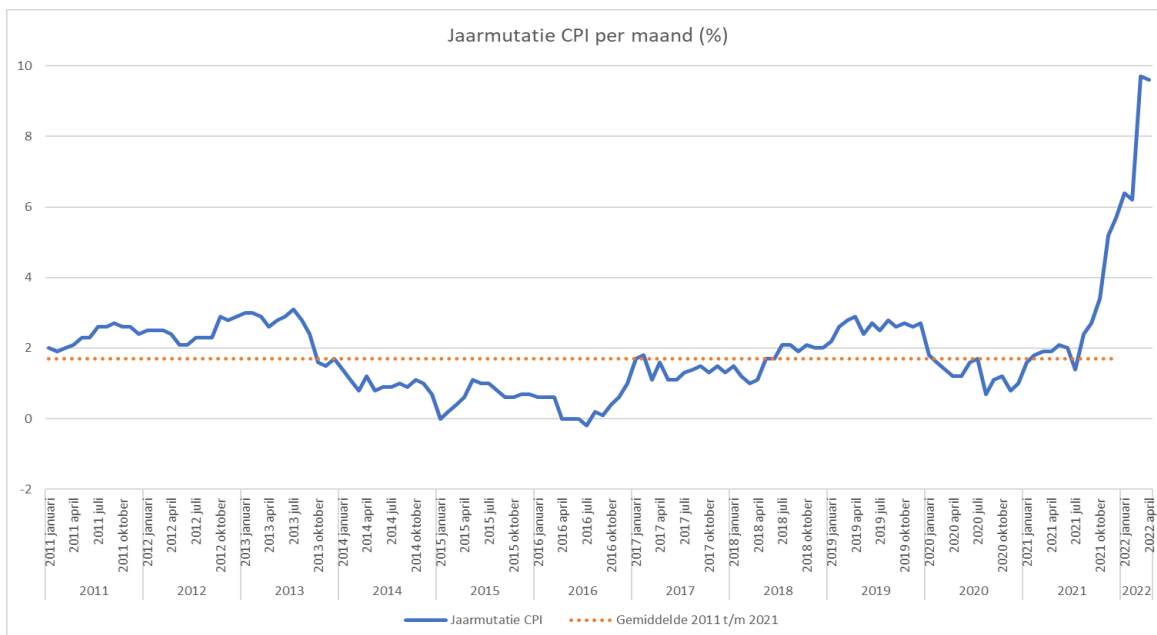
2. Inflatie

Trendbreuk inflatie

Op dit moment neemt de inflatie hard toe. Er is sprake van een trendbreuk en de verwachting is dat de inflatie de komende jaren hoog zal blijven¹. In de volgende grafiek is de inflatie op basis van de CPI (jaarmutatatie) per maand opgenomen vanaf 2011 tot en met april 2022. In de afgelopen maanden is het percentage flink opgelopen².

De inflatiecijfers worden uitgebreid in het nieuws besproken:

- NOS: 02-02-2022: HICP: Inflatie in januari naar 7,6 procent, vooral energie en voedsel duurder³
- NOS 10-02-2022: In januari 2022 was de inflatie 6,4% en in december 2021 5,7%⁴
- NOS: 10-05-2022: Vlees, groente en koffie duurder; inflatie (9,6 procent) blijft pieken⁵
- Nu.nl 10-03-2022: Inflatie in februari op 6,2 procent door torenhoge energieprijzen⁶
- Rabobank 01-04-2022: We verwachten dat de inflatie voor 2022 uit komt op gemiddeld 7,7 procent⁷
- ABN Amro 10-05-2022: Inflatie blijft tot eind 2023 verhoogd⁸

¹ <https://www.cpb.nl/actualisatie-verkenning-middellange-termijn-tot-en-met-2030-maart-2022>;

² <https://www.rabobank.nl/kennis/d011256394-inflatie-monitor-nederland-april-2022>

³ <https://www.cbs.nl/nl-nl/cijfers/detail/70936ned>

⁴ <https://nos.nl/artikel/2415382-inflatie-in-januari-naar-7-6-procent-vooral-energie-en-voedsel-duurder>

⁵ <https://nos.nl/artikel/2416576-inflatie-stijgt-naar-6-4-procent-hoogste-niveau-in-bijna-40-jaar>

⁶ <https://nos.nl/artikel/2428173-vlees-groente-en-koffie-duurder-inflatie-9-6-procent-blijft-pieken>

⁷ <https://www.nu.nl/economie/6188471/inflatie-in-februari-op-6-2-procent-door-torenhoge-energieprijzen.html>

⁸ <https://www.rabobank.nl/kennis/d011256394-inflatie-monitor-nederland-april-2022>

⁸ <https://www.abnamro.com/research/nl/onze-research/inflatie-blijft-tot-eind-2023-verhoogd>

Interpretatie en voorspelling

In december 2021 heeft de DNB een voorspelling gedaan van de inflatie in 2022 en 2023 gebaseerd op data tot en met november 2021. Het verwachte inflatiepercentage voor 2022 en 2023 is toen gesteld op 3,0%⁹. In het negatieve alternatieve scenario werd een percentage van 4,0% gesteld. Met de ontwikkelingen in het afgelopen half jaar is een hoge inflatie voor langere tijd steeds reëler geworden. Immers, de inflatiecijfers in de eerste helft van 2022 zijn fors hoger dan de voorgaande periode met percentages van rond de 6,5%¹⁰.

Bij de jaarmutatatie van de CPI wordt bekeken hoe het prijspeil is t.o.v. dezelfde maand een jaar eerder. In de praktijk betekent dit dat het prijspeil in februari 2022 6,2% hoger lag dan in 2021. De meest recente maanden geven het beste beeld van de huidige inflatie.

Er is sprake van een trendbreuk. De inflatie zal de komende jaren fors hoger zijn dan de afgelopen 10 à 20 jaar. Een 2x zo hoge inflatie is zeer reëel. Het gemiddelde van de afgelopen 10 jaar was 1,72%. De komende 2 jaar wordt een percentage tussen de 3% en 4% verwacht. En wellicht pakt de inflatie nog hoger uit.

Onzekerheid en dus blijven volgen

Op dit moment is er veel onzekerheid over de toekomstige inflatiecijfers. De situatie in de wereld is onvoorspelbaar. Het is daarom noodzakelijk om de ontwikkeling goed in de gaten te houden.

In de meest recente publicatie van het Centraal Economisch Plan door het Centraal Planbureau wordt al uitgegaan van een indexatie percentage van 5,2% voor 2022¹¹. Het CEP benoemt daarbij de gestegen gasprijzen en de oorlog in Oekraïne.

⁹ <https://www.dnb.nl/publicaties/publicatieoverzicht/publicaties-dnb/eov/economische-ontwikkelingen-en-vooruitzichten-dnb-december-2021/>

¹⁰ <https://www.cbs.nl/nl-nl/cijfers/detail/70936ned>

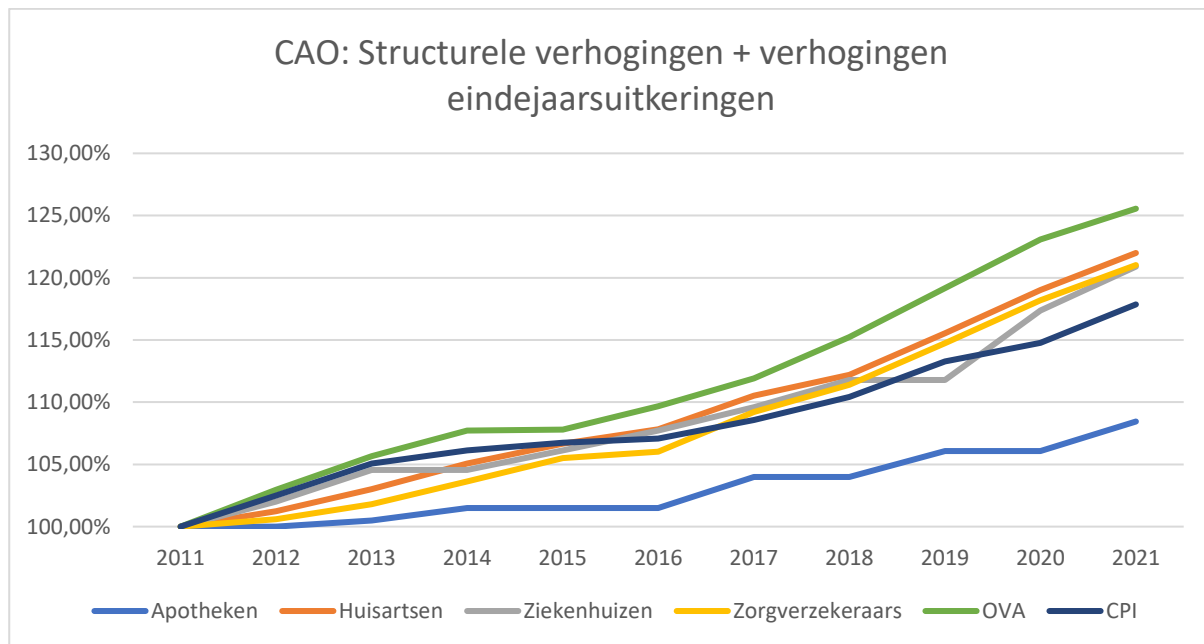
¹¹ <https://www.cpb.nl/centraal-economisch-plan-cep-2022#>

3. Loonontwikkeling openbare farmacie

Openbare farmacie t.o.v. de markt

Om beter inzicht te krijgen in de loonontwikkeling in de apothek hebben wij een vergelijkend onderzoek uitgevoerd tussen de cao's van de huisartsen en de ziekenhuizen plus het vergelijk met de cao van de zorgverzekeraars. Ook hebben wij de ontwikkeling van de consumentenprijsindex (CPI) en de overheidsbijdrage in de arbeidskostenontwikkeling (OVA) bekeken.

In de onderstaande grafiek zijn de structurele verhogingen van het salaris en de verhogingen van eventuele eindejaarsuitkeringen doorgerekend van 2011 t/m 2021¹². Eenmalige uitkeringen of andere aanpassingen in arbeidsvoorwaarden zijn niet doorgerekend.

Uit de grafiek zijn enkele zaken af te leiden.

1. De lonen bij de huisartsen, ziekenhuizen en de zorgverzekeraars laten een gelijke trend zien. Die zijn gemiddeld per jaar ongeveer met 1,9% gestegen.
2. De stijging is ongeveer tussen de hoogte van de CPI en de OVA in. Met andere woorden, de salarissen in de huisartsenbranche, ziekenhuisbranche en zorgverzekeraarsbranche zijn meer

¹² CAO Apotheken (<https://www.sbaweb.nl/CAO-apotheken>); CAO Huisartsenzorg (<https://www.lhv.nl/product/cao-huisartsenzorg/>); CAO Ziekenhuizen (<https://cao-ziekenhuizen.nl/>); CAO Zorgverzekeraars (<https://www.zn.nl/zorgverzekeraars/cao>); OVA (<https://www.nza.nl/documenten/vragen-en-antwoorden/wat-is-het-prijsindexcijfer-voor-personele-kosten>); CPI (<https://www.cbs.nl/nl-nl/cijfers/detail/70936ned>)

gestegen dan de inflatie en dus is de koopkracht gestegen. De stijgingen zijn wel lager geweest dan de OVA, het percentage dat de overheid vaststelt voor de indexering van de personele kosten.

3. Een opvallende afwijking is dat de structurele verhogingen in de farmacie fors achterblijven t.o.v. eerder genoemde branches. Daarnaast blijven de lonen in de apotheek achter t.o.v. de CPI en zeker de OVA. Medewerkers in de apotheek gaan er effectief jaarlijks op achteruit. Al 10 jaar lang.

Al jaren merken apotheekpersoneel en werkgevers dat het erg lastig is om cao-afspraken te maken. De algemene berichten geven weer dat de lonen niet kunnen stijgen doordat de apotheken niet voldoende indexatie ontvangen om de verhoging van lonen te betalen¹³.

Verantwoording gegevens

Voor de CAO ontwikkeling is gebruik gemaakt van de openbare gegevens over de CAO afspraken in de betreffende branche. Alleen de structurele verhogingen en de ophoging van de eindejaarsuitkering zijn opgenomen in de grafiek. Eenmalige uitbetalingen of veranderde andere arbeidsvoorwaarden zijn niet meegenomen.

Voor de CPI is gebruikt gemaakt van de Consumenten Prijsindex van het CBS¹⁴. De OVA wordt jaarlijks vastgesteld door de NZa¹⁵.

¹³ <https://www.pw.nl/vaste-rubrieken/sfk/2020/dalende-tariefinkomsten-en-stijgende-loonkosten>;
<https://www.sfk.nl/publicaties/PW/2014/lichte-groei-ontoeirekend>; signalen tijdens CAO onderhandeling:
<https://www.knmp.nl/media/1154> (pagina 5)

¹⁴ <https://www.cbs.nl/nl-nl/cijfers/detail/83132NED?q=cpi>

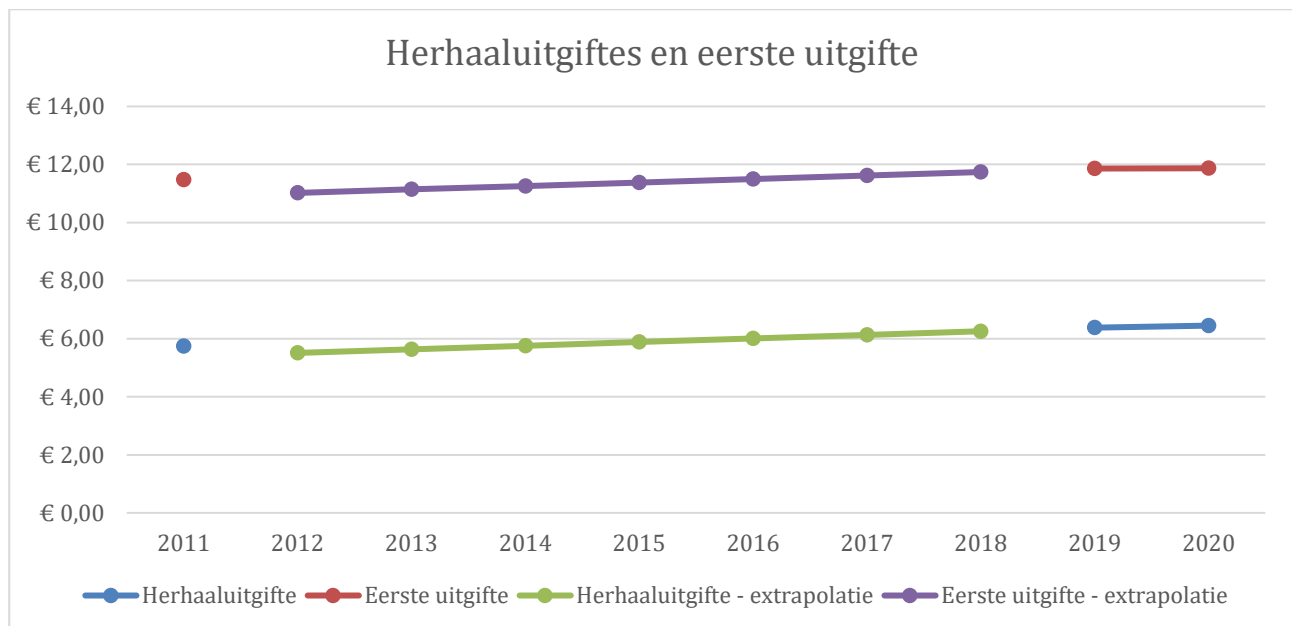
¹⁵ <https://www.nza.nl/documenten/vragen-en-antwoorden/wat-is-het-prijsindexcijfer-voor-personele-kosten>

4. Tariefontwikkeling openbare apotheek

Van vastgestelde tarieven naar vrije tarieven

Voor 2011 zijn voor het laatst tarieven vastgesteld voor de farmacie door de NZa¹⁶. Vanaf 2012 worden de farmaceutische tarieven onderhandeld door marktpartijen en zorgverzekeraars. Verder is bekend dat in 2012 de tarieven gemiddeld met 4% zijn gedaald ten opzichte van tarieven in 2011¹⁷. In 2021 heeft SFK de gemiddelde tarieven voor 2019 en 2020 gepubliceerd¹⁸. Voor de GDV is op basis van een WOB verzoek meer informatie bekend over de tarieven voor 1, 2 en 3 wekelijks leveren als mede het percentage 1, 2 en 3 wekelijkse afleveringen¹⁹. Op basis van deze informatie kunnen we een inschatting maken van het gemiddelde tariefontwikkeling.

Extrapoleren we de informatie tussen 2012 en 2019, dan verschijnt onderstaande grafiek. Bij de herhaaluitgiftes en eerste uitgiftes is zichtbaar dat het tarief sinds 2011 nauwelijks is gestegen.

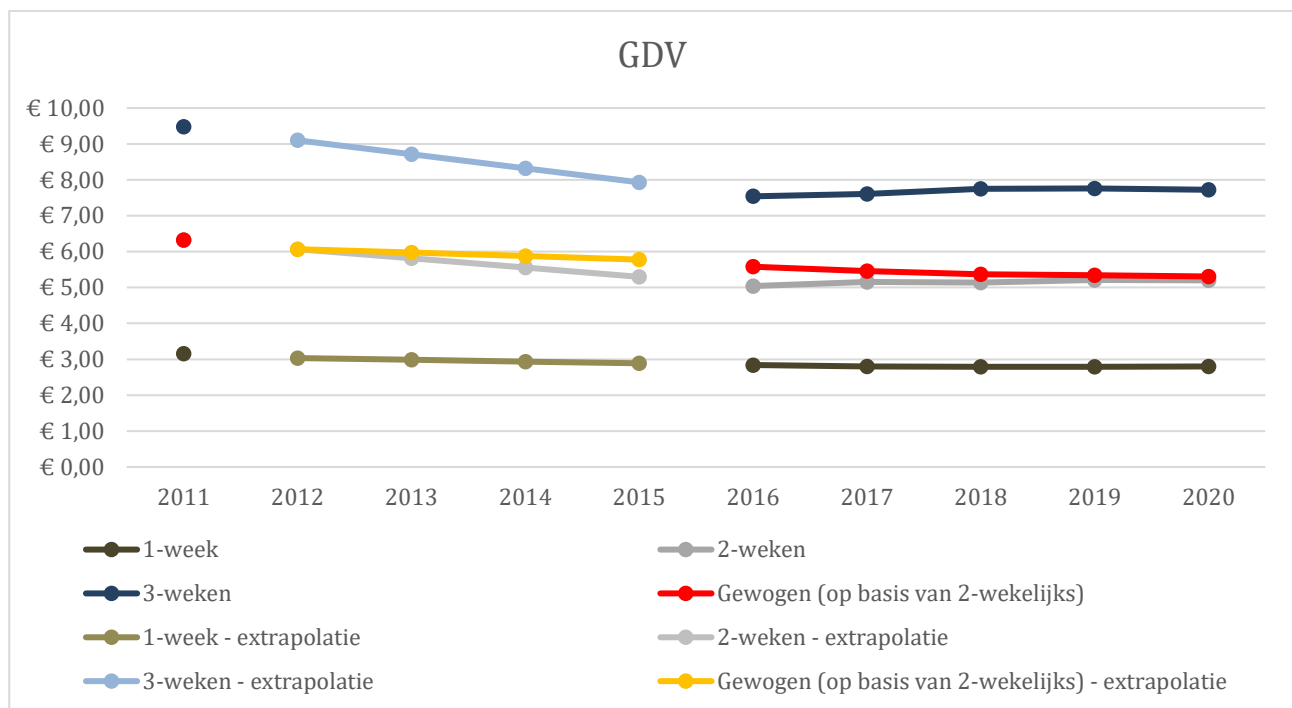
¹⁶ https://puc.overheid.nl/nza/doc/PUC_20807_22/1/

¹⁷ <https://www.sfk.nl/publicaties/PW/2012/uitgaven-2012-met-10-omlaag>

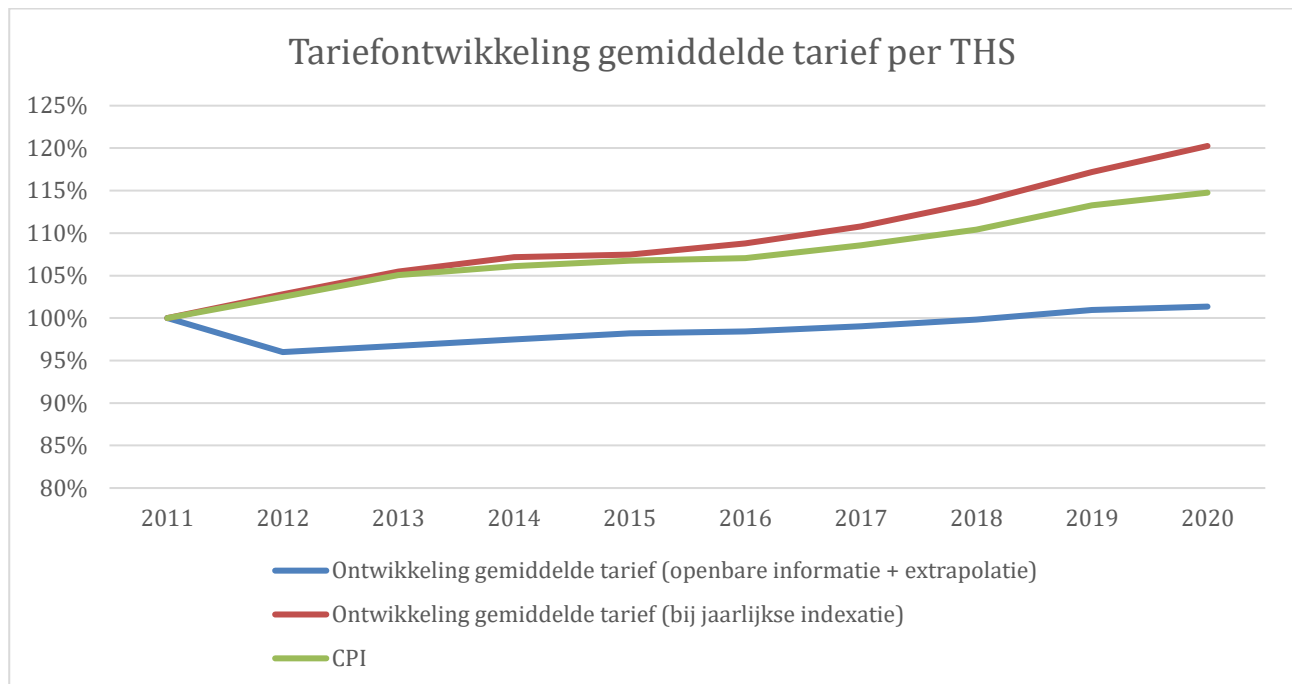
¹⁸ <https://www.sfk.nl/publicaties/PW/2021/tarief-vervolguitgifte-stijgt-naar-gemiddeld-20ac-6-45>

¹⁹ https://puc.overheid.nl/nza/doc/PUC_710425_22/1/

Bij de GDV is zichtbaar dat het tarief voor 2 en 3 wekelijks leveren tussen 2011 en 2016 aanzienlijk is gedaald. Vanaf 2016 is er weer sprake van een tariefstijging. Echter door het oplopen van het aandeel meerwekelijks leveren waar een afslag op wordt gehanteerd, wordt de gemiddelde per aflevering van 1 week lager.

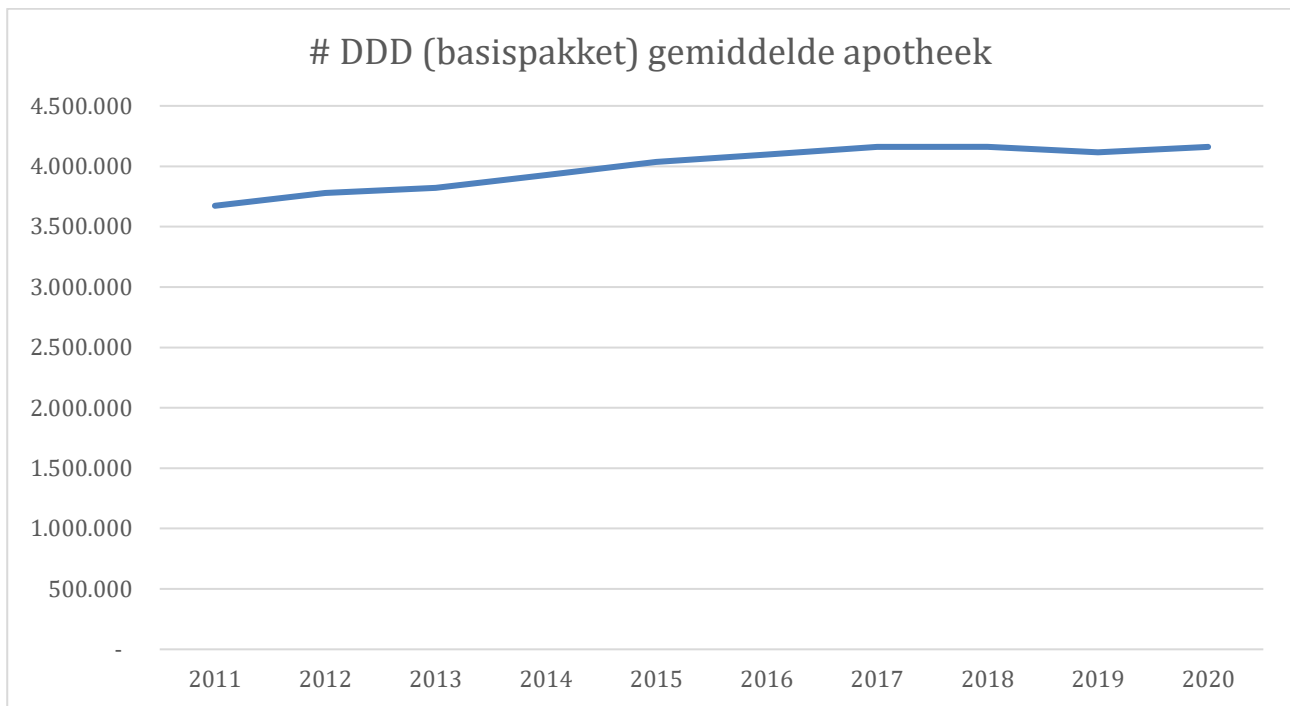
Bekijken we de gemiddelde prijs van een terhandstelling (gewogen gemiddelde herhaaluitgifte, eerste uitgifte en GDV), dan zien we dat de tarieven ten opzichte van 2011 nauwelijks zijn gestegen. In onderstaande grafiek is daarnaast het tariefontwikkeling opgenomen indien de tarieven van 2011 geïndexeerd zouden zijn met de jaarlijkse CPI cijfers. Ook is de ontwikkeling opgenomen indien een jaarlijkse indexatie op basis van OVA (lonen in de apotheek) en CPI (overige kosten in de apotheek) zou zijn verwerkt in de tarieven van 2011.

In de tariefontwikkeling is gewerkt met een vaste verdeling reguliere terhandstelling, eerste uitgifte en GDV. Dit is gedaan om alleen de impact weer te geven van de veranderende prijzen zonder volume effect. In de praktijk zien we dat het aandeel GDV in de loop der jaren is gestegen. Doordat de prijzen van de GDV lager liggen dan de reguliere uitgiftes, is het effect dat de gemiddelde prijs is gedaald.

Ontwikkeling volume in de apotheek

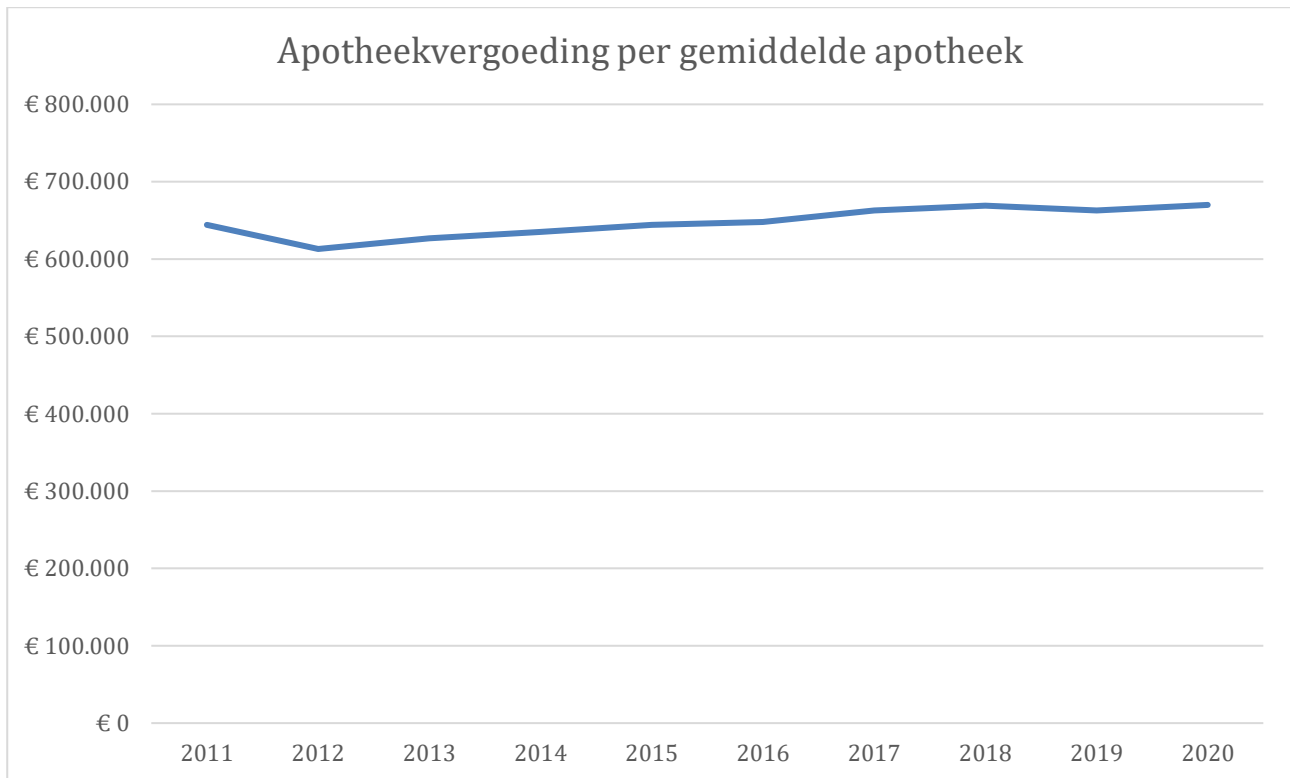
Op basis van gegevens van het SFK hebben wij inzicht in het aantal afgeleverde DDD's per gemiddelde apotheek²⁰. Het gemiddelde aantal DDD's per apotheek is in de periode 2011 tot en met 2020 gestegen met 13,3%.

²⁰ t/m 2018 aangeleverd door SFK (per mail) daarna extrapolatie op basis van SFK Data en Feiten

Ontwikkeling tariefinkomsten

Bekijken we de ontwikkeling van de tariefinkomsten per gemiddelde apotheek, dan zien wij de ontwikkeling in onderstaande grafiek²¹. In de periode 2011 tot en met 2020 zijn de tariefinkomsten in de apotheek in totaal met 4,0% gestegen.

Conclusie

In dit hoofdstuk is vanuit verschillende invalshoeken gekeken naar de inkomsten in de apotheek. Daarbij is gekeken naar gewogen gemiddelde tarieven, de ontwikkeling van het volume en de totale tariefinkomsten. De conclusie is vanuit de verschillende invalshoeken dezelfde: de tarieven en de tariefinkomsten stijgen niet mee met de inflatie en de volumes in de apotheek.

²¹ Apotheekvergoeding uit SFK Data en Feiten: <https://www.sfk.nl/publicaties/data-en-feiten>

5. Bijdrage kostenbesparingen in de zorg

Voor de zorgverzekeraar zijn de kosten van de farmacie zijn de afgelopen jaren zeer beperkt gestegen. Door middel van een gezamenlijke aanpak van zorgverzekeraars en apotheken zijn er in de onderzochte periode hoge substitutiegraden en preferentiegraden behaald. Door het goed uitvoeren van het beleid van zorgverzekeraars zijn substitutiegraden van meer dan 95% en preferentiegraden van meer dan 88% behaald²².

In 2021 is door de apothekersassistenten de actie #WijSlikkenHetNietLanger opgezet²³. Zij maken zich zorgen over de toekomst van de farmaceutische zorg voor de patiënt en het bestaansrecht van de apotheek. Zij willen af van de eeuwigdurende discussies aan de balie over overheidsmaatregelen, (bij)betalingen, medicijntekorten en zorgverzekeringszaken. Allemaal zaken die het gevolg zijn van het ingezette beleid. Zij willen gewoon hun beroep kunnen uitoefenen, hun werk kunnen doen waarvoor ze zijn opgeleid: patiënten begeleiden bij hun medicijngebruik.

Wij constateren dat de tarieven de afgelopen jaren beperkt zijn gestegen terwijl de inflatie sterk toeneemt. Ondanks de enorme inspanningen om de rekening voor de maatschappij, door middel van preferentie- en substitutiegraden, beperkt te houden is er slechts een zeer beperkte beloning zichtbaar in de stijging van de tarieven en maar beperkt ruimte geweest voor het belonen van het personeel dat de besparingen mede mogelijk heeft gemaakt.

²² Preferentiegraad: <https://www.sfk.nl/publicaties/PW/2021/preferentiegraad-is-gemiddeld-88>;
Substitutiegraad: <https://www.sfk.nl/publicaties/data-en-feiten/data-en-feiten-2019/>

²³ <https://optimafarma.nl/we-slikken-het-niet-langer/>

6. Conclusie

De openbare farmacie heeft een aanzienlijke bijdrage geleverd aan de kostenbesparing in de zorg, middels het sturen naar goedkope geneesmiddelen en efficiencywinst in de apotheek. Over het algemeen is de economische gedachte dat efficiencywinst leidt tot een hogere arbeidsproductiviteit en dat personeel daarvan mee profiteert door middel van een hogere salarisstijging dan de inflatie. Dat is in de openbare farmacie de afgelopen 10 jaar niet het geval geweest.